

Santa Maria d'Arties se poirie tornar a daurir ath culte entà junhsèga der an que ven

Ua empresa especializada pòrte a tèrme es trabalhs de restauracion d'aguest temple que date deth segle XII

III Era empresa Sapic, especializada ena conservacion, consolidacion e recuperacion d'edificis catalogats, pòrte a tèrme es trabalhs de

restauracion dera glèisa de Santa Maria d'Arties, ua bastissa romanica deth segle XII. Aguesta, que se trapaue en mau estat degut as henerècles

qu'auie enes parets atau coma ar enclinament des colones deth sòn interior, se restaure entà evitar qu'en un futur se pogue esbaussar. Abantes der

inici des trabalhs s'an auut de hèr ues prospeccions e caticions entà delimitar er estat en qué se trapen es sòns fonaments.

Era glèisa se refòrce entà evitar eth sòn esbaussament en un futur

SILVIA PUERTOLAS

Era duatlon Banhs de Tredòs amasse 51 corredors

V Dimenge se desputèc en Naut Aran erà cincau edicion dera pròva esportiu "duatlon d'esquí damb ròdes des Banhs de Tredòs".

Eth guanhador d'aguesta edicion siguec eth corredor Juan Jesús Gutiérrez der Equip Nacionau d'Esquí, seguit de Jordi Ribó deth madeish Equip e de Philippe Lanne deth club francès Esquí Club Azun.

Era pròva constèc de tres quilomètres e miei d'atletisme e ueit e miei en esquí de ròdes, damb arribada enes Banhs de Tredòs. Un traçat qu'aueren de recórrer es mès adults.

Un an mès tanben se hèc ua corsa entàs mainatges, damb gessuda des de Aiguamòg e arribada tanben enes Banhs. D'aguesta categoria eth guanhador siguec Jordi Melsió, dera Federacion Espanhòla d'Espòrts d'Iuèrn.

Entre totes dues categories, un totau de 51 participaires sigueren presents ena edicion d'enguan.

MIRALHEM-MOS

VIII De ben segur qu'encara enes humarus des cases i traparíem linçòs de lin. Aué parlaram sus un tèma etnologic. Eduardo Castèth des de Cabalèr d'Arres De sus e era sua hemna Elvira mos rebremen coma abantes trabalhauen eth canam. Eri ac auien vist a hèr de ben petiti.

Eth canam lèu l'elaborauen en toti es pòbles, pas en totes es cases, mès era sua confeccion ère costosa tant o mès qu'era lan.

Damb era arribada des nau teishits, mès abarats, mès de bon portar e era mòda d'ala-vez, se deisharà de semiar eth canam.

CASES DE LLOGUER

a la Val d'Aran

Per a la temporada d'esquí, preus econòmics

(per setmanes / quinzenes)

Infor. 929 777 459 - 685 23 72

Web: www.usuarios.intercom.es/calaix

La Setmana

B. p. 86 — 64230 LESCAR

Telefòne : 05 59 68 66 79

Telecopia : 05 59 68 67 17

Setmanèr occitan d'informacions publicat per la
S. C. O. P. — S. A. R. L. VISTEDIT
Las Campanhas 64150 SEUVALADA

Director de la publicacion : David Grosclaude

ERA ENTREVISTA

María José Estévez
PRESIDENTA CONSELH ESPORTIU

“As mainatges aranèsi encara les quede camin tà recórrer a nivèu esportiu”

Silvia Puértolas
Vielha

Silvia Puértolas. Quina ei era foncion que desvolope eth Conselh Esportiu dera Val d'Aran?

María José Estévez. Èm ua Associacion que se creïc en 1981 e que non depen de cap estament public. Laguens deth Conselh trabalham entà organisar es competicions a nivèu de comarca de toti es espòrts qu'an relacion damb es Jocs Esportius Escolars de Catalonha.

S.P. Qui forme era Junta d'aguest Conselh?

M.J.E. Era Junta ei formada per cinc membres deth collègi, Associacions de Pares e clubs esportius; quate representants d'Ajuntaments, un representant deth Conselh Generau e un representant de quauqua Federacion Esportiu deth parçan. Cada quate ans i a eleccions entara sua renovacion.

S.P. Eth calendari d'espòrts va relacionat damb er inici deth cors escolar. Ara que se trapen a començament dera sason guaires activitats an premanides entà enguan e de quines modalitats?

M.J.E. Entre es que mos indiquen ath laguens deth calendari des Jocs Esportius Escolars auem: eth fòtbol, fòtbol a cinc, esquí, cròs, natacion e atletisme.

S.P. Aguest calendari les condicione ara ora de mercar dates entas competicions a hèr ath laguens dera comarca. Mos explique per qué.

M.J.E. Era Direccion Generau d'Espòrts dera Generalitat mos da ues dates de quan s'an de disputar tant era fase Territorial (Lhèida) coma Nacionau (Catalonha) d'aguesti Jocs Esportius Escolars. Alavetz, nosati auem de hèr era fase comarcau ajustant es nòstes competicions entà que laguens des tèrmes es mainatges qu'an de gèsser a competir dehòra siguen seleccionats quan arribe eth moment. Un clar exemple serie en cas deth cròs en qué era fase territoriala s'èster en hereuèr. Entà alavetz ja s'an aaut de disputar es tres competicions d'aguest espòrt que s'organisen en Aran. Aquerò sense nomenar que i a d'alti espòrts que cau anar alternant.

SILVIA PUÉRTOLAS

S.P. Quin temps dure aguest calendari esportiu e quin ei eth volum de mainatges que se botgen?

M.J.E. Començam en seteme e acabam en mes de junh. En juliol e agost non èm cap tipe de concentracion esportiu encara que i a uns auti conselhs dera rèsta de Catalonha que òc. Aguesti hèn estades esportives que nosati sagèrem de hèr un an e dempús vedèrem que non auien acceptacion. Per çò que tanh ath volum de mainatges que se botgen ei der orde de mil, d'edats compreses entres sies ans enquias dotze.

S.P. Coma catalogarie eth nivèu esportiu des mainatges aranèsi?

M.J.E. Era vertat ei qu'encara les quede fòrça camin tà recórrer. Er unic espòrt en qué se destaque un shinhau mès ei en esquí. Totun era natacion, ua activitat qu'en Aran non ei des mès facilis ara ora de practicar, per çò que hè a instàllacions en determinades epòques der an, resulte èster un des mès notables en quan a resultats dehòra dera comarca.

S.P. Mos parle der esquí, un des espòrts ara per ara mès practicat. Quini auantatges a un mainatge que forme part d'aguest Conselh?

M.J.E. Un mainatge que ven damb nosati se trape acompanhat, dat que i a persones destinades entà surveilhà-les quan gèssen des sòns pòbles enes autobusi en sòn traslat entara estacion e dempús quan tornen entà casa. Cada un d'aguesti mainatges a ua targeta d'identificacion que permet portar un contròu de toti aqueri que se desplaçen damb nosati peth maitin e an de tornar pera tarde damb aguest madeish transpòrt. Dempús s'un viatge son en pistes an quauque problèma tostemp an a quauquarrés que se n'encuede.

S.P. Receben bèra ajuda economica entà contunhar damb eth sòn trabalh?

M.J.E. Es ajudes mos arriben, per part dera Generalitat, entà cada espòrt que se aufrís e en base ath volum de mainatges que practiquen quauqua modalitat. Mès non èm es solets que recebem aguestes ajudes ja

que tanben les reciben era rèsta de Conselhs Esportius de Catalonha. Cau dider qu'era ajuda mès grana mos arribe per esquí e peth fòtbol, qu'ara per ara son es mès practicats.

S.P. Es mainatges an bèth tipe d'entrenament especific?

M.J.E. Non. Enquiath moment er unic espòrt en qué auem hèt preparacion fisica a estat en esquí entàs que pertanhien ara categoria de perfeccionament. Es mainatges que se seleccionauen en aguesta categoria, ena pretemporada, ja hègen ua preparacion fisica en pati der estudi Garona e tanben en Palai de Gèu. En tot acabar era temporada tanben contunhauem un shinhau mès damb aguest tipe de preparacion.

S.P. Justament ua des nauatges entà enguan ei era creacion deth Conselh Assessor d'Esquí, que harà desaparèisher aguesta categoria de perfeccionament ath laguens deth Conselh Esportiu. Quina ei era sua finalitat?

M.J.E. Eth Conselh Assessor gessec entà unificar diferenti estaments que trabalhauen

PERFIL

María José Estévez neishec en Vilac ara hè quaranta dus ans. Era sua activitat professionau va ligada damb era docència. En aguesti moments ei mèstra en Institut d'Estudis Secundaris dera Val d'Aran en Vielha. Des de hè 11 ans compartís er ensenhament damb eth cargue de Presidenta deth Conselh Esportiu dera Val d'Aran. Abantes totun, ja auie format part dera junta en tot ostentar eth cargue de vicepresidenta. Era sua vinculacion damb eth Conselh Esportiu ven justament en relacion ara sua activitat professionau, dat que de bon començament èren es madeishi mèstres es que s'encuedauen d'acompanhar as mainatges entàs endrets a on se hègen es activitats esportives.

ath torn dera madeisha foncion, en tot premanir mainatges entara competicion. Aguesti èrem nosati, eth C.A.E.I e C.E.V.A. Entà que non i auesse aguesta diversitat sorgic era idia. Ara, es mainatges entrenaràn amassa, e auràn eth sòn preparador qu'a mès les acompanharà entàs competicions en qué prenguen part. Se vò tanben evitar que se trapen solets, e que vagen a on vagen agen un supòrt uman.

S.P. Entà un mainatge que vò formar part deth Conselh Esportiu guaire li còste?

M.J.E. Enquia ara ère totaument gratuït. A compdar d'enguan paguen ua assegurança de 500 pessetes, qu'auem intencion de retornar ara fin dera sason. Se son seleccionats entà prener part enes competicions de fase territoriala o nacionau de quinsevolh espòrt, totes es gessudes son pagades. En cas der esquí, era question ei diferenta dat qu'aquí ja i a eth forfait o despenses d'equipament e demès que corren a cargue de cada pare. Mès cada an sajam que siguen es mens possibles.

JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora general

VICENT SANCHIS
Director
LLUÍS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLAS

Producció tècnica:
JORDI PELÁEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÀS
JORDI RIBAS

Centraleta Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15

Consell de Cent. 425 - 08009 Barcelona

Telèfons a la Vall d'Aran
Redacció. 909 50 92 02
Publicitat. 908 69 29 50

DI. B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OJD

Era restauracion de Santa Maria d'Arties serà prèsta entà junhsèga de 1999

Es trabalhs de rehabilitacion, que les execute ua empresa especializada, artenheràn es 73 milions de pessetes

Silvia Puértolas
VIELHA

Es vesins d'Arties poiràn tornar a celebrar era missa ena glèisa de Santa Maria a compdar deth mes de junhsèga der an que ven.

Aguesta ei era avaloracion que se pòt hèr en aguesti moments en qué s'executen es trabalhs de restauracion e consolidacion dera bastissa romanica deth segle XII.

Segontes un projecte presentat pera Generalitat sus er estat deth temple, se reflectie un nivèu d'encliment des colones plaçades en sòn interior, d'entre 10 e 28 centimètres, respècte ar èish centrau, atau coma era dubertura d'ues henerècles enes parets, que podien provocar er esbassament deth tet.

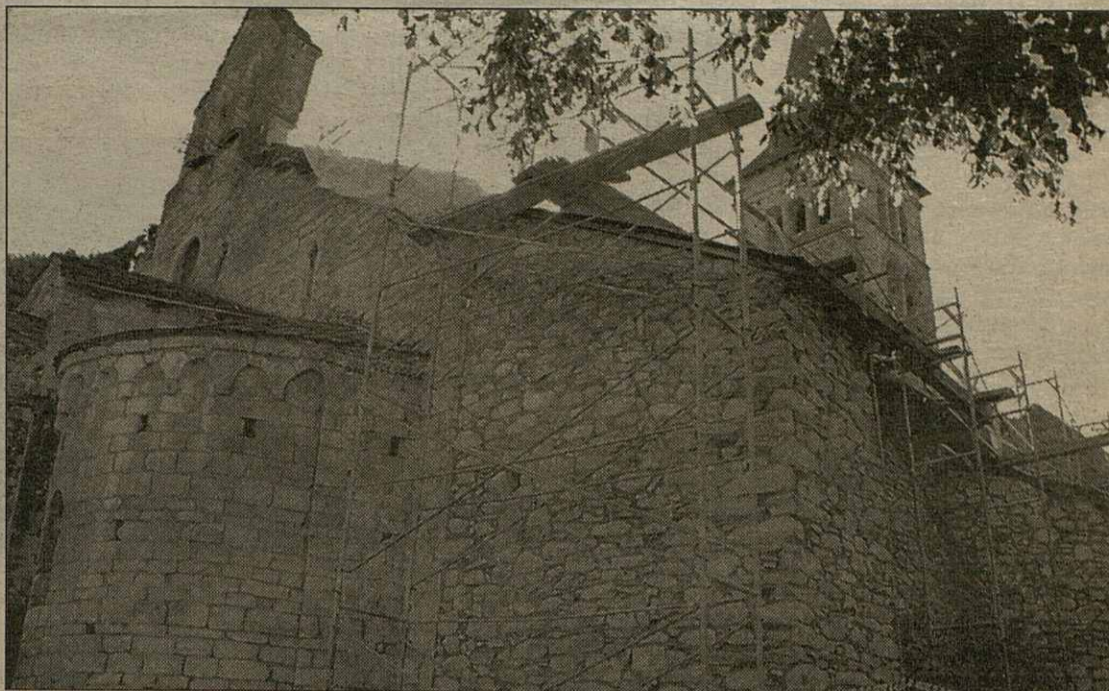
Es òbres de rehabilitacion, que les pòrte a tèrme era empresa Sapic, s'an pugat

méter en marcha dempús de seguir tot un procediment entà veir er estat reau en qué se trapaue era glèisa.

Prumèrament, e per miei d'uns cataments hetí en terren, tant der exterior coma der interior, se poguec averiguar eth tipe de fonamentacion que la ten.

Ara seguida se heren ues prospeccions interiores enes vòutes entà veir se i auie pintures, descorbí-les, evitant atau que se podessen mau-méter damb es trabalhs. Enes prospeccions se trapèren pintures suposadament deth segle XVI. Aguestes, amassa damb es dera rèsta dera glèisa, demoraràn caperades eth temps que duraràn es trabalhs.

Un viatge desvolopats aguesti estudis prèvis, çò que suposaue ua primèra fase dera òbra, ja se procedic ath uedatge deth mobiliari plaçat ath laguens de Santa

Era rehabilitacion se hè tota des deth tet deth temple

Maria entà poder apuntalar, per miei d'un andamiatge tot eth sòn interior. Aguest andamiatge s'intallè per motiu de seguretat, en cas qu'en temps que duren es trabalhs i auesse bèth moviment o variacion der equilibri der edifici.

En aguesti moments se trabalhe en reforçament de tota era estructura atau coma ena consolidacion des murs. Tot un seguit d'òbres que se hèn des der exterior.

Es operaris ja an començat a desmontar eth tet en tot trèir es lòses e era estructura de husta entà netejar e descorbir atau era estructura de pèira qu'entornege es vòutes der interior deth temple. Aguestes vòutes seràn reforçades damb elements metallics.

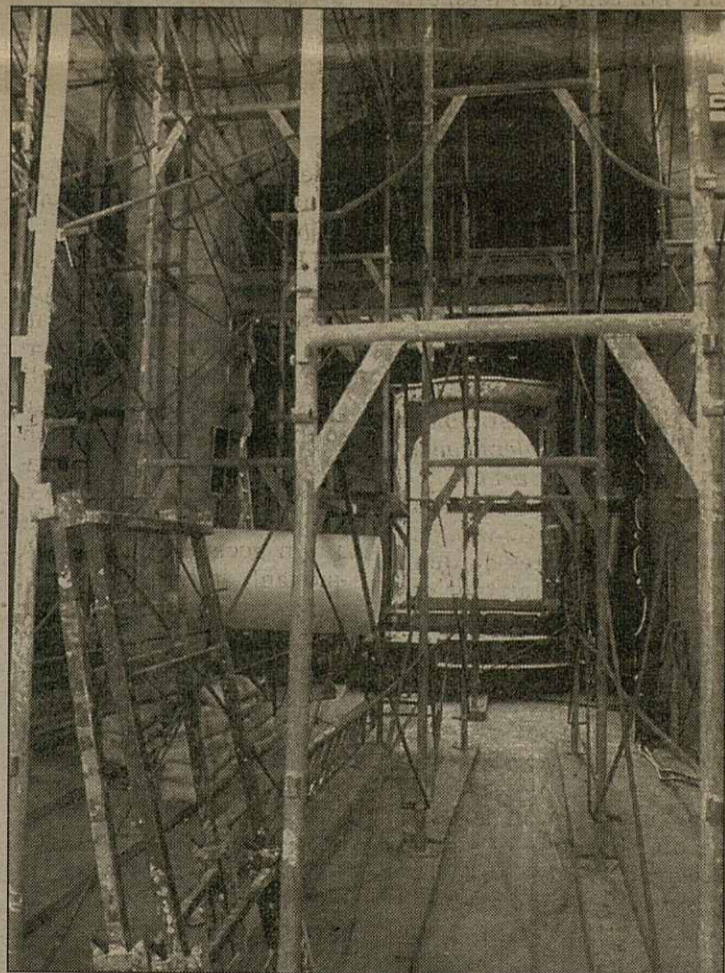
A mès, tanben ei previst reforçar es murs damb dus pilars verticaus e dus cabirons metallics qu'anaràn de punta a punta.

As murs que dan ath cementèri se les harà ua refo-namentacion entà reforçar encara mès era glèisa.

Un viatge executats toti aguesti trabalhs, tostemp des der exterior, se tornarà a montar tota era cubèrta originària. Damb aguestes òbres se preten garantir era estabilitat de tot eth conjunt.

Pressupòst

Es trabalhs de restauracion e consolidacion de Santa Maria d'Arties an auut un còst totau de setanta tres milions de pessetes. Aguesti an estat finançats peth Conselh Generau damb eth cofi-

S'a apuntalat tot er interior

nançament dera Union Europèa, era Conselheria de Cultura dera Generalitat, era Deputacion de Lhèida, eth Bisbat d'Urgel, er Ajuntament deth Naut Aran e era Pedania d'Arties.

Empresa especializada

Era empresa catalana Sapic, que s'encuede dera restauracion, ei especializada ena conservacion, consoli-

dacion e recuperacion d'edificis catalogats e monuments istoricoartistics.

Sapic a trabalhat ena restauracion de temples coma eth de Sant Joan de Boí, eth Monestir de Sant Cugat o eth Musèu Diocessan de Barcelona.

En aguesti moments, ath delà dera glèisa d'Arties, tanben pòrte a tèrme trabalhs ena Seu Vella de Lhèida.

Q.C. S.l.

Química per a la construcció

**TENS ENTRE 21-31 ANYS?
VOLS INTRODUIR-TE AL MÓN COMERCIAL,
PERÒ NO TENS EXPERIÈNCIA?**

Som una empresa capdavantera en la química aplicada a la construcció que, per ampliació del nostre departament comercial, cerquem:

1 persona sense experiència prèvia
per a formar-la com a venedor tècnic

ZONA A COBRIR:

Vall d'Aran
Pallars Jussà
Pallars Sobirà
Alta Ribagorça

DEMANEM:

- Edat: de 23 a 31 anys
- Cotxe propi
- Residència en qualsevol punt de les comarques esmentades
- Estudis nivell mitjà
- Clar esperit comercial
- Dedicació exclusiva

OFERIM:

- Formació a càrrec de l'empresa
- Recolzament continuat
- Incorporació immediata
- Ingressos superiors a 3.000.000 ptes.
- Productes de 1a qualitat
- Exclusivitat de ruta

Per concertar entrevista truqueu al telèfon 93 839 17 71 de 8 a 1 del matí o de 3 a 6 del vespre i pregunteu per la Srta. Maria Rosa

C/ Sant Roc, 15 - 08519 GURB (Barcelona)
Tel. 93 839 17 71 - Fax 93 889 33 46

Acaben es òbres de bastiment deth nau pònt de Les plaçat ena zòna deth Guà

Se projècte un aute pònt dera N-230 ath carrèr de Paissàs

Redaccion
VIELHA

Er Ajuntament de Les ven d'acabar es òbres de bastiment deth nau pònt sus er Arriu Garona plaçat en parçan coneishut coma deth Guà.

Aguest pònt qu'amasse era carretèra nacionau 230 damb eth camin dera Lana a vintetres mètres de longada e dotze d'amplada. En sòn traçat compde damb dues vies de circulacion entà veïculs a mès de dus trepadèrs entath pas de pietons.

Es trabalhs, qu'an auut un còst de quaranta cinc milions de pessetes a estat finançats per Comunitat Economica Europèa, peth Plan Unic d'Òbres e Servicis, pera Direccion Generau d'Urbanisme dera Generalitat e per Ajuntament de Les.

En Paissàs

En aguesti moments tanben se trape en fase de licitacion era construccion d'un aute pònt qu'amassarie era carretèra Nacionau 230 damb eth carrèr de Paissàs,

ara nautada deth camp de fòtbal de Les. Aguest pònt servirà entà substituir er antic, plaçat en Cledes, propietat der Ajuntament, e que desapareisherà er accés, un còp siguen acabats es tra-

balhs dera Piscifactoria.

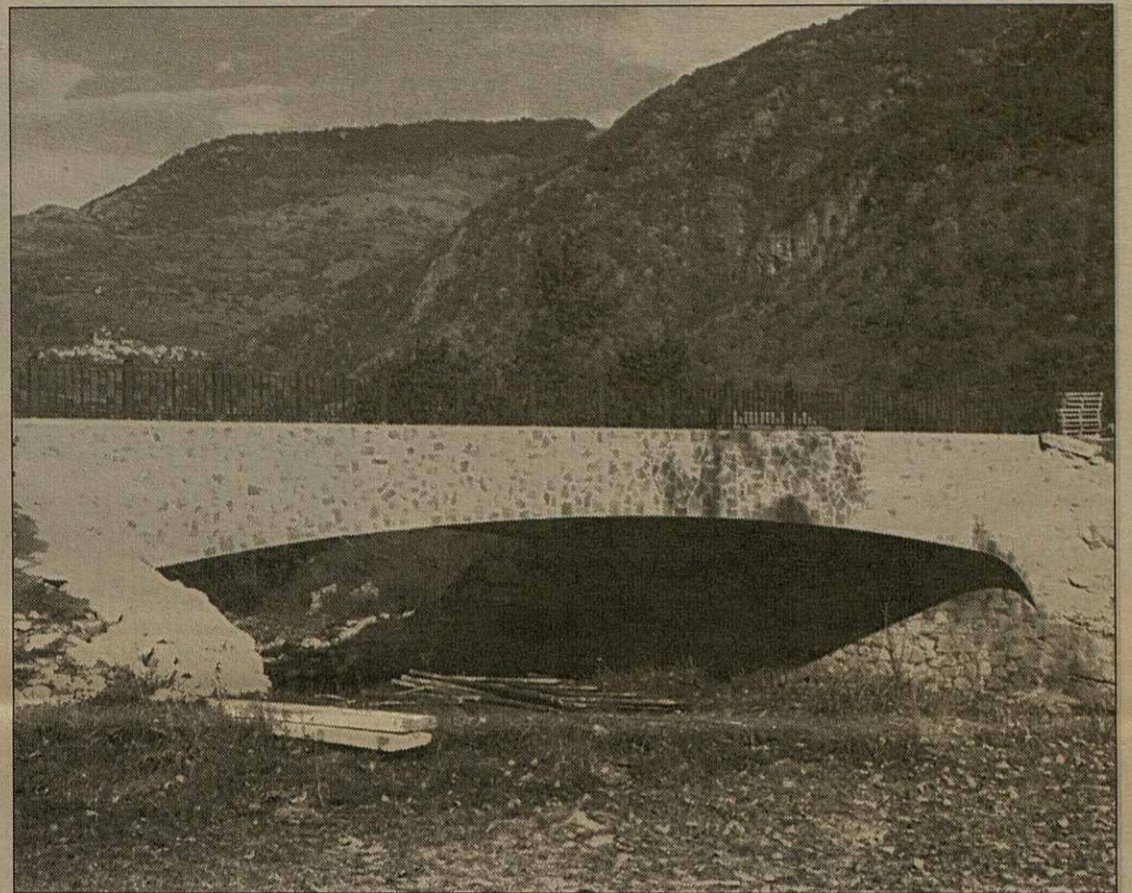
Eth pressupòst d'aguest nau pònt en qué tanben s'incluidrie uns carrils de conexiòn damb era N-230, ei de quaranta milions de pessetes.

Segontes er Alcalde de Les, Emilio Medan, "ara mos trapam en fase de negociacion damb eth Ministèri de Foment entà qu'era conexiòn damb era carretèra se hèsque per miei d'ua rotonda que servisque a mès entà amendir era entrada des camions en pòble".

En aguest sentit Medan higec: "Nosati volem que Foment auance eth bastiment d'aguesta entà que pogam invertir es sòs, qu'anarien destinats entàs dus carrils d'acceleracion e desaceleracion, entara rotonda se des deth Ministèri se priorize ena execucion dera madeisha".

telefons d'interès generau

973 64 18 01	Conselh Generau d'Aran	Cò de Saforcada	(25530 Vielha)
973 64 25 69	Archiu Istorik Generau d'Aran	Major, s/n	(25537 Arròs)
973 64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
973 64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
973 64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
973 64 00 80	Pompièrs Val d'Aran	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
973 64 00 04	Espítal Val d'Aran	Espítal, 5	(25530 Vielha)
973 64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
973 64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Soneus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campalías, s/n	(25598 Baquèira)
973 64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
973 64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
973 64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
973 64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
973 64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
973 64 12 91	Parròquia de Salardú	Sant Andréu, 1	(25598 Salardú)
973 64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
973 64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
973 64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
973 64 20 44	Mòssos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
973 64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
973 64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
973 64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
973 64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Soneus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 72 29	Trafic - Bossòst	Soneus, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
973 64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
973 64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
973 64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
973 64 57 26	Infor. torisme Salardú	Balmes, 2	(25598 Salardú)
973 64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
973 64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
973 64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 72 44	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
973 64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
973 64 09 79	Cent. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
973 64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
973 64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Baishi, s/n	(25530 Vielha)
973 64 08 88	Escòla d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
973 64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
973 64 81 57	Complexèu esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
973 64 01 95	Parada de taxis (Vielha)	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Coches de linha		
906 33 00 03	Informacion meteorologica		
900 12 35 05	Informacion carretèras		

Aspecte actuau deth nau pònt deth Guà en Les

Ena Val d'Aran, era tardor mos pòrte ua varietat de colors e aromes que mos desvelhen eth desir de compartir es sòns fruits en tot gustar/tastar es nauvi plats de temporada ath torn dera calor d'una bona taula

HOTEL RESTAURANT
"HOSTERIA CATALANA"
C/ PIETAT, 34. 25550 BOSSÒST-VAL D'ARAN.
Tel. 973 64 82 02. Fax 973 64 80 58
Damb era colaboracion de: Precazasa

Menú de tardor

*Aspic de caça damb fruts vermelhi
Chip de moniato ath gimbro*

Crèma lajoèra de perditz ar aroma de ceps

Lom de sanglièr escabechat damb verduretes e misharnons

Longet de cèrvi damb pasta ath cacao e cracant de banana

Civet de lèbre

Glacè de castanha

Charlòta de persec damb saussa d'escars

Deth 15 ath 30 octubre '98

BREUS

Aran, present ena Fira de Torisme Expotural 98

Pendent aguesti dies era Val d'Aran a estat representada per miei de "Torisme Val d'Aran", damb estand pròpi ena quatau edicion dera Fira Nacionau de Torisme Rurau coneishuda coma Expotural.

Era hèira, que se celèbre an darrèr d'an, en recinte Firau de Las Rozas de Madrid ei adreçada ath torisme rurau en tot aufrir activitats vinculades damb er entorn naturau atau coma damb es esports d'aventura.

Eth pavelhon a on s'a plaçat Expotural a comptat damb ua zòna d'exposicion de cinc mil mètres quarrats atau coma d'un espaci d'activitats demostratiues, divulgatiues e participatiues. En era cau destacar era preséncia deth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, qu'a participat en ua ponéncia laguens des jornades.

Aguesta, que comencèc eth passat dijaus acabarà deman dimenge. (Redaccion)

Juan Jesús Gutiérrez, guanhador dera duatlon d'esquís damb ròdes des Banhs de Tredòs

Un totau de 51 corredors preneren era gessuda ena Vau. edicion

Silvia Puértolas
BANHS DE TREDÓS

Dimenge se disputèt en Naut Aran era cincau edicion deth duatlon d'esquís damb ròdes des Banhs de Tredòs. Un totau de 51 corredors (entre adults e mainatges) preneren part en aguesta pròva.

Eth guanhador dera edicion d'engan s'arteneh, Juan Jesús Gutiérrez, der Equip Nacionau Espanhòu, considerat coma un des cinc melhors esquiadors de fons deth mon per çò que hè a tecnica liura, tanben coneishuda coma skating. Era segona plaça siguec entà Jordi Ribó tanben der Equip Nacionau, en tot qu'eth tercèr en entrar ena linha de mèta siguec Philippe Lanne deth Esquí Club Azun.

Eth recorrut

Era duatlon constèc d'un primèr tram de 3 quilòmetres e miei d'atletisme entre Salardú e Tredòs. Es corredors gesseran des deth Molin en tot seguir un traçat que les amieç pera Capèla de Sant Estève, enquia arribar en Tredòs. Un viatge aqui aueren de tornar entà Salardú en tot entrar peth Pònt deth Garona. Un viatge hèta era primèra part des dues que constaeu era pròva se plaçeren es esquís de ròdes

Juan Jesús Gutiérrez, Jordi Ribó e Philippe Lanne, primèri en entrar ena mèta

entà pujar, damb un desnivèu de 500 mètres, enquias Banhs de Tredòs. Eth recorrut en esquís siguec de 8,5 quilòmetres.

Era entrèga des prèmis se hec enes madeishi Banhs damb era presència der Alcalde deth Naut Aran, Victor Leon.

Cau díder, qu'aguest tipe de pròves van adreçades sus tot as practicants d'esquí de

fons dat qu'era tecnica e equipament ei similar.

Oscar Balsells, membre dera Associacion "Carros de Foc", qu'amassa damb eth Club Ciclista Val d'Aran s'an enquadat dera organizacion d'aguesta edicion, destaquèc eth gran nivèu de participacion per çò que hè ara qualitat.

Cau rebrembar, que tot er Equip Nacionau d'Esquí de fons preneç part ena pròva.

En aguesta edicion i participèren quate esportistes Olímpics de Jòcs d'Iuèrn. Aguest ei eth cas de Juan Jesús Gutiérrez, Jordi Ribó, Diego Ruíz e Josep Giró.

Tanben se compdèc damb era presència deth melhor esquiador dera modalitat deth sub de França, Philippe Lanne.

Aguesta duatlon tanben centrèc era sua atencion

enes mèts joeni. Ei atau qu'ena edicion d'engan s'arteneh un bon nombre de participacion.

Entàs mèts joeni

Uns 27 mainatges d'edats comprenudes entre 10 e 16 ans i preneren part en tot auer de recórrer 5 quilòmetres, damb esquís damb ròdes.

Eth recorrut que se merquèc entad aguesta categoria les portèc des de Aiguamòg enquias Banhs.

Eth guanhador dera edicion siguec Jordi Melsió dera Federacion Espanhòla (F.E.D.I) d'Espòrts d'Iuèrn, seguit d'Alberto Ruíz tanben dera F.E.D.I. Eth tresau lòc l'arteneh Silvain Marmec deth club francés CAMPAN.

En Espanha sonque se hèn quate pròves d'aguest tipe en tot èster era des Banhs de Tredòs era mèts importanta.

Per primèr viatge tant eth Conselh Generau coma er Ajuntament deth Naut Aran i participèren economicament entà qu'era duatlon se consolide an darrèr d'an.

Manca d'installacions

Oscar Balsells, remercaue "qu'era Val d'Aran, maugrat d'èster un des melhors endrets d'Euròpa entara practica d'esquí de fons, non compde damb atletes que se dediquen. Coma mòstra a estat aguesta duatlon en qué era participacion d'aranèsis ère inexistenta". Un aspècte que se poirie solucionar, segontes Balsells: "damb era melhora des circuits ja existents dat qu'es que i a actuament son fòrça basics. Ua melhora que passarie per aumentar era qualitat des madeishi".

Eth Conselh Esportiu organise era primèra pròva dera temporada

Redaccion
VIELHA

Dissabte se disputèt en Vielha un cròs, coma primèra pròva competitiua deth calendari qu'organise un an mèts eth Conselh Esportiu.

Entàs onze deth maitin se dèc era gessuda dera primèra des tres corses que se haràn entà delimitar quini son es mainatges que preneràn part enes Jòcs Escolars Territoriaus d'aguesta modalitat esportiu.

Es guanhadors d'aguest primèr cròs, despartit en tres categories, sigueren: Luis Vivar, ena benjamin masculina e Paula Pierna ena femenina, toti dus deth C.E.I.P Garona. Per çò que hè as alevins, es guanhadors sigueren: Ivan Martínez e Joëlle Faure, tanben deth Collègi Garona. Ena categoria infantil es primèri en crotzar era linha de mèta sigueren Ivan Castro e Cristina Costa, deth I.E.S d'Aran.

Era participacion, en aguest primèr cròs dera temporada non siguec massa nombrosa, dat que son-

que uns 20 mainatges i preneren part. Segontes es organizadors, aguesta manca de participacion venguec dada perque eth madeish dia coïncidic damb ua gessuda que s'organisc entàs mainatges dehòra dera Val d'Aran, ei per çò que, segontes eth Conselh Esportiu, era grana majoria non e i sigueren presenti.

Laguens deth calendari des Jòcs Escolars era pròplèu trobada esportiu serà aué dissabte, en Palai de Gèu de Vielha, damb ues pròves de natacion.

Nau equipaments

Eth madeish dissabte eth Conselh Esportiu presentèc eth nau equipament que portaràn es mainatges entara sason d'esquí d'engan. En aguest sentit cau rebrembar qu'a compdar d'ara aguesta Associacion sonque s'encuedarà des mainatges que s'inicièn en aguest espòrt. Ans entà darrèr tanben s'encuedaue de toti aqueri mainatges d'edats entre es 6 e 12 ans que se trapauen ena fase de

Eth Conselh Esportiu presentèc eth nau equipament d'esquí entà engan

perfeccionament e qu'ara passaràn a formar part deth Conselh Assesor d'Esquí, que concentrarà as esquiadors mèts competitius deth parçan.

Ara presentacion deth nau equipament se convidèc ad aqueri pares qu'era sason passada auien un mainatge

en perfeccionament, e se les liurèc ua quantitat a cadun d'eri d'ua subvencion recebuda per "Air Liquide" patrocinador, est'an passat, der equip de perfeccionament deth Conselh Esportiu, entà reduir atau despenses que compòrte cada mainatge a cada pare.

bramau

Patochada

Seguntes rezetan, o 22 de chunio en a Comisión d'Industria d'as Cortes d'Aragon charró en aragonés o deputau de o PAR Manuel Escolà. Sólo cuatro u zinco minutos, pero charró. No estió muito, ya beyen, sólo que un chiquet charrazo en plan cuasi testimonial. Cuasi yera ta dezir-le: "¡Pero ombre, no se quede busté con as ganas.... Charre un poquet más, que nos fa goyo sentir charrar en aragonés!" Pos resulta que no, resulta que o presidén de a Comision d'Industria, Alfredo Sánchez, d'o PP, li dizió que se callase porque o que feba yera una patochada, y que si quereba charrar, que charrase como cal: ye dizir, en castellano. Y o mesmo responso l'arrulloron atos deputaus d'o PP, dizindo jautadas semelhans. O pobrón deputau de o PAR no podió tartir... u tenió que fer-lo en castellano... Ixe bergoñoso suzesu ocurriba, ta más afrenta, en as Cortes d'Aragon, en as que a o largo de toda a Edà Meya s'emplegó l'aragonés con toda normalidá como luenga fablada y escrita" (Extrèt de Fuellas d'Informazió D'o Consello d'A Fabla Aragonesa; lumero 126).

M'ac calie hèr; me calie renonciar a un espaci d'expression en arané entà facilitar un petit tèxte en aragonés entà que toti es lectors d'aguest Bramau comprovessen era facilitat de comprenença der aragonés e era cretinitat de cèrta

mandataris. Eth que ditz non enténer er aragonés mentís desradament o alavetz li passe coma ad aqueth praube lector der AVUI qu'envièc er AUÉ entara Direccion deth diari en tot comunicà-les que se daue de baisha dera subscripcion per que cada viatge escriuien petjor eth catalan. Santa inocén-cial. Hè vint ans qu'er aranés se sent normaument en Parlament de Catalonha dera veu de cèrtes deputades e deputats, sense qu'arrés age tractat de reprimí-lo, ne age avergonhit as que l'emplè-guen. Er aranés ei tanben present coma lengua d'us enes Diaris de sessions deth Parlament. Quina mentalitat tan diferencial. En tot cas, en Parlament de Catalonha çò que s'a refusat ei er emplec dera lengua castelhana, non pas des dera institucion, senon des dera accion solidària de protèsta des deputats, qu'an l'heuat es veus en moment que quauque deputat a volut expressà-se en castelhan. A mès des deputats aranesiparlants que l'emplèguen e l'an emplegat correntament en Parlament, bèth aute diputat en ocasions de solèma importància a demanat era ajuda tecnica adequada entà poder emplegar er aranés en emicicle; basicaments per rasons de respècte. Calerie hèr arribar aguestes actuacions en d'autoi parlaments entà que n'aprenessen der exemple.

Eth 23 de gèr de 1998 eth Butletin

Oficiau der Estat publicaue era aprovacion e ratificacion, signada peth Rei d'Espanha, deth Convèni-marc entara proteccion des Minories Nacionaus deth Conselh d'Europa, hèt en Estrasborg er 1 de hereuèr de 1995, deth que voi remercà-ne eth redactat der Article 10: "Es Parts se comprometen a reconéisher que tota persona pertanenta a ua minoria nacionau a eth dret d'emplegar liurement e sense trebucs era sua lengua minoritària tant en privat coma en public, oraument, e per escrit" Er Estat Espanhòu ei signant deth Convèni-Marc; Aragon e es deputats n'aorien d'èster coneishedors. Talamet coma Espanha 35, estats mès d'Euròpa son ratificadors deth convèni. Era lista des Estats signataris apareish en document deth BOE. A simpla vista semble que sonque manque era signatura de ratificacion d'un Estat Europèu,... Non ei Grècia; eth sòn nòm comence per "F"... l'endonviatz. Me seguisqui demanant s'Aragon non ei en França? I a tanti comportaments similars a nivèus lingüistics. Quina sòrt demorarie ara identitat des aranesi se depenèssem d'Aragon? e se depenèssem de França?... Ja me sò referit quauque viatge ar informe qu'a petition deth govèrn francés elaborèc eth Sr. Robert Poignant, sus es Lengües e Cultures Regionaus. Quan parle der Occitan (ne parle pòc) indique "qu'aguesta lengua ei

igualmente parlada e enshada en Espanha, ena Val d'Aran a on se beneficia d'un estatus oficiau". Un petit país com eth nòste ei exemple tara grana França de coma cau tractar eth respècte lingüistic. Hè quauqui dies, siguec notícia era elaboracion deth mapa deth cervèth uman que localise es sues foncions lingüistics, per part de mètgés investigadors der Espitau de Bellvitge. Eth descubrimet hèt damb finalitats neurocirurgiques, provòque reflexions ara inventiva. Era lengua mairau ei era que mens superficie cerebral cubrís. Es autes, se son deth madeish tronc, aucupen era madeisha zòna expandida e se son de diferenta família acupen zònes diferentes. Eth hèt ei que damb ua operacion quirurgica apropiada se pòt eliminar era zòna corresponenta a ua cèrta lengua. Ei a dèder: aué te pòden internar e dempús d'ua operacion en cervèth laguens d'uns dies pòs gèsser der Espitau sense saber parlar aranés, ne catalan e sonque sabes eth castelhan. En ua novèla de sciéncia ficcion era consigna tà cèrta collectius poderie èster: ath monolingüisme pera repression e pera sciéncia,... Que perdonen es investigadors era laugeresa dera mia ficcion. O non ei tanta ficcion? Aragon? França?

Jusèp Loís Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans d'Aran

Era fira de Bossòst barre, damb bon temps, es hèires de tardor

Ena edicion d'enguan un des aspèctes destacats a estat era manca de bestiar

Redaccion
VIELHA

Dimars se barraue en Bossòst eth periòde de fires de tardor d'enguan. Aciu, era hèira a vengut mercada pera manca de caps de bestiar en sòn recinte firau.

Ath long des ans que pòrte d'istòria jamès s'auie dat qu'aguesta demorèsse desèrta de pagesi e tractants atau coma de caps de oelhes, vaques o shivaus.

Eth Regidor d'Agricultura, Ramaderia e Pesca der Ajuntament de Bossòst, Andrés Delupe, justificau aguesta manca en tot dèder: "Enguan non auem auut bestiar perque ei ua hèira que per dates se trape plan soleta. Entà que se consèrve era tradicion d'amiar caps d'animaus entath recin-

te firau s'aurie d'amassar damb era de Les, Salardú e Vielha, que son fires que se hèn ara seguida en qué es pagesi ja son predisposats a recórrer totes eres. Demore massa despenjada e açò mos perjudique".

Maugrat era manca de bestiar, eth nombre de marchants que sigueren presenti en aguesta edicion siguec plan important.

Ath torn de cent paradetes un nombre qu'a aumentat respècte ans entà darrèr, se placèren ath long deth Grauèr en tot aufrir tota sòrta d'objèctes.

Ena fira se i poderen trapar tant productes artesanans, coma de ferreteria, cauçer o ròba. Entre aguestes paradetes cau remarcar era preséncia d'ua, destinada entà recuèlher sòs entath Centre Culturau deth pòble.

Enguan aumentèc considerablement eth nombre de marchants

SILVIA PUÉRTOLAS

Uns sòs que se remassèren entà hèr front as despenes qu'ocasionè eth cine.

Un polit e solelhenc dia que hec eth dimars, amassa damb es bones temperatures permetec qu'eth nombre de visitaires se vedesse incrementat

respècte a ans entà darrèr.

Damb era hèira de Bossòst se dauen per acabades es fires de tardor d'enguan, dempús qu'es dies 6, 7 e 8 d'octobre se celebrèssen es de Les, Salardú e Vielha, respectivament.

Carona enjós

Lo ministèri francés de la Cultura a un responsable de las lengas 'regionals'

Euròpa: lo budget per las minorizadas benlèu restablít

David Grosclède
LESCAR

Lo ministèri francés de la Cultura e de la Comunicacion es de cap a elaborar una politica per las lengas regionalas. Es una causa que fins ara li mancava. Sembla donc que la ministra, l'alsaciana Catherine Trautmann, aja tirat las primièras conclusions de las declaracions de Jospin sus la Carta de las lengas.

Per començar de menar una reflexion sus la politica de son ministèri Catherine Trautmann a nomenat un encargat de mission "per las lengas regionalas" o "per las lengas de França"; la qualificacion precisa es pas encara fàita. La persona causida es un occitan que coneis plan la lenga. S'agís de Joan Sibille que trabalha al ministèri dempuèi 1989.

Es lo primièr còp que i a una persona clarament designada per elaborar un projecte relatiu a las lengas regionalas quitament se i aguèt entre 1981 e 1984 una cellula que tractava mai o mens aquelas question. Mas aviá desaparegut fa 14 ans.

L'encargat de mission trabalha dempuèi doas setmanas dins l'encastre de la Delegacion Generala a la Lenga Francesa. Segon las informacions que circulan aquel organisme que s'aucaupa de la lenga francesa pòria prendre lo nom de Delegacion Generala a la

Lenga Francesa e a las Lengas Regionalas de França. Segur per l'òra ne sèm a las primièras reflexions e a las primièras presas de contacte. Se pausará segur la question de la moneda e dels mejans necessaris per que se pòsca financiar una politica en favor de las lengas.

Comunicacion

Lo ministèri de la Cultura es tanben lo de la Comunicacion. Es donc el que s'encarga de metre al punt lo projecte de reforma de l'audiovisual public que los deputats deurián estudiar pels mesos que venon. Òm pòt pensar que la voluntat, que sembla afichar la ministra, aurà de retombadas sus la television e la ràdio publicas.

L'ocasion pòria èstre sasida d'aquela reforma per tornar veire lo quasern de las cargas de las societats de ràdio e de television publicas cap a las lengas minorizadas.

Segur las causidas que seràn fàitas dependràn tanben de la capacitat del monde associatiu a saber far remontar a la ministra las reivindicacions e las proposicions que voldrián que se concretizessen.

Cap "basa legala"

Al començament de l'estiu avián anonciat la desaparicion de la linha budgetària europèa reservada a las lengas minorizadas e aquela anòncia aviá provocat reaccions e emocion

Catherine Trautmann, ministra de la Cultura

quand foguèt coneguda dins lo monde de las associacions de promocion de la cultura occitana.

Segon los jutges europèus, interpelats pel Reiaume Unit a prepaus d'un budget sus la luta contra l'exclusion sociala, un trentenat de linhas budgetàrias creadas pel Parlament europèu avián pas cap de "basa legala", èran pas mercadas dins lo tractat de Maastricht. Aquela decision de justícia obligava la Comission a las

suprimir. Significava donc que los 4 milions d'Ecu consacrats a las lengas minorizadas anavan desaparèisser del budget europèu per 1999.

Una procedura sembla aviada per que siá adoptat un acte d'oficializacion d'aquel budget. Mas la creacion d'aquela basa legala pòria tardar seis meses, un an e benlèu mai. Per que las lengas sián pas penalizadas deputats europèus proposaràn una "linha budgetària preparatò-

ria a l'acte legal" per 1999.

La legalizacion de l'ajuda europèa a las lengas minorizadas passa automaticament pel Conselh dels ministres de l'Union e cal trobar un article del tractat de Maastricht que pòsca justificar l'ajuda a las lengas. Seria l'article 126 del tractat sus l'educacion, e pas lo 128 que parla de las lengas, pr'amor pel 126 sufís d'una majoritat qualificada mentre que pel 128 cal l'unanimitat. Deputats europèus pensan que dins los quinze païses de l'Union se'n trobaria plan un per refusar de votar; donc val mai s'emparar sus la majoritat qualificada que non pas sus una unanimitat ipotetica.

Se la proposicion dels deputats europèus passa i aurà per 1999 3,5 milions d'Ecu per las lengas minorizadas e lo Burèu Europèu per las Lengas Mens Espandidas pòria seguir sas activitats. Aqueste Burèu qu'es installat a Brussèlas, a Dublin e qu'a dos centres de documentacion (un en País de Galles e l'autre en Frisa), seria financiat a partir de 1999 directament per la Comission e pas mai sus la linha budgetària del Parlament europèu. Aquò permetria de distribuir 3,5 milions d'Ecu d'ajudas a las lengas en Euròpa. Es una deputada del País de Galles qu'es a l'origina d'aquela possible solucion que seria de segur força plan aculhida per las associacions qu'avián trobat dempuèi quauques annadas un partenariat eficaç amb l'Union europèa e la Comission.

Segon una afirmacion ben assiduament repetida, davant l'enjòc de la globalizacion, los Estats-nacion son demorats tròp pichons per qualques prètz-faits, e tròp grands per d'autres. Se ditz plan sovent qu'es arribada l'ora de l'Euròpa de las Regions. Aital, doncas, quina mena de futur espèra las regions que podrián foncionar coma referents per la Val d'Aran, valent a dire, Catalonha e Occitània, dins l'Union Europèa?

D'en primièr caldria saber quin avenir l'espèra a aquela Union. Ara per ara, l'Union Europèa, entitat sens lenga e cultura comunas, sens movement social europèu, sens societat civila europèa, e sens aver tanpauc un espaci de comunicacion pròpri, es demorada al mitan

Occitània e Catalonha davant l'integracion europenca (I)

Klaus-Jürgen Nagel

o al "quart" del camin entre una Confederacion que los estats s'i reservan la sobeirià, e una mena d'Estat federal amb una sobeirià repartida entre Bruxellas e los Estats membres.

D'unes pensan que dins aquesta situacion serà aplicada la "pinça", d'en naut e d'en bas, contra l'estat. Mas fins ara, son estat los quites Estats "caducs" aquels que, juntament amb los interesses economics, an façonat l'Euròpa integrada. A mai, se podria albirar que l'Union Europèa actuala mòstra, pre-

cisament, la vitalitat e l'adaptabilitat dels Estats existents. Actualament, la capacitat de las regions de far valer sos interesses a Bruxellas depend, en primièr lòc, de la sieuna situacion intraestatala, del pes institucional de las regions dins son estat, e particularament, de las possibilitats d'influenciar la politica de l'Estat. Malgrat totas las europeizacions e las regionalizacions de competèncias que i a agudas en Espanha e, tanplan, en França, l'estat es encara dins una posicion d'interruptor.

Pasmens cambiarà pas la

situacion pr'amor de las nombrosas activitats que Catalonha, demest d'autres actors, pòrta a tèrme al nivèl europenc? Es relativament aisit de montar un burèu a Bruxellas, d'i èsser present coma un lobbyista de mai, d'agir en favor d'un interès regional concret. Çaquela foncionarà la compreneson entre las regions per d'objectius comuns? Me sembla que non. Son tròp eterogènis los interesses de regions tan diferents dins de competèncias coma las Comunitats Autònomas espanhòlas e las "regions" francesas. Las

regions qu'an una consciéncia fòrta, una burocracia pròpria e un nivèl considerable de competèncias coma Catalonha, se pòdon veire frenadas per la multiplicitat de regions administrativas que romplisson l'Assemblèa de Regions d'Euròpa e lo Comitè de Regions ont, a mai, tanben intervenon las administracions locals, mantuna vegada coma de vertadièrs "josmarins" estatals.

Col·labora l'Arxiu Occità de la UAB

<http://www.uab.es/inst-ESTUDIS-MEDIEVALS/ARXIU-OCCITA/>

Institut d'Estudis Medievals.
Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44

E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

miralhem-mos

“Damb aqueres camises semblaue que te meties un baston!”

PILAR BARÉS E FORGA

Eth nòste protagonista d'aué ei acostumat a recéber a gent que tot soent s'apròpe en casa sua entà demanà-li causes d'abantes. Ei eth sòn caractèr dubèrt e rialhèr, e li shaute rebrembar en tot parlar.

En noveme der an 1918 a çò des deth Cabalèr d'Arres de Sus, neishie Eduardo Castet, eth frair petit que demorarà ena casa pairau. Rebrembe que de petit, en pòble, i auie fòrça gent, ues quaranta dues cases. Anaue entar estudi d'Arres de Jos e deuien d'èster uns quaranta e “pico” de mainatges. Auien de baishar e pujar e, alavetz non i anauen cap damb sabates senon damb esclòps. E dempús quan i auie nhèu hègen esquis e lúbies entà poder baishar mès rapid.

De joenòt li condèren aguest arrepèrver e l'aguc en còmpde: “se lèu te vòs maridar, maridà-te damb eth vesiat”. Ebé, atau que t'ac hec; se maridèc damb Elvira Castet des de Joana d'Arres de Sus qu'aué, tanben, mos amie ath long dera entrevista.

En tot parlar dera família m'ensenhen un diari der an seishanta sies; eth corresponsau ère Jòse Pintòs e eth títol didie atau: “La mujer más vieja (102 años) de la provincia”. Quina suspresa! Ère era mare d'Eduardo qu'ara la podetz veir ena fotografia qu'amie er article. Maudit era sua edat se trapaue pro ben, e segontes eth diari jamès auie estat malauta, sonque un viatge que se trinquèc eth braç.

Mès çò que me portèc tà çò des deth Cabalèr siguec era idia que me condès-se coma auie vist a trabalhar

*Era cama deth canam ei
coma un tuèu damb arèstes.
Aguestes un viatge
trabalhades deviegen en hiiu.*

eth canam. Deth temps que pòrti visitant ara gent entà poder escriuer aguesta plana, pògui ac an vist a hèr, atau que sajaram que hèsquen memòria a aqueri qu'ac agen viscut de mès a pròp. Eduardo Castet

Es de Cabalèr d'Arres dauant dera casa pairau. Ans seishanta

rebrembe que de mainatge ac auie vist en Arres, en Vilamòs e ac auie sentut de Bausen. Eth canam ei ua planta qu'a era cama coma un tuèu, semblanta ara deth blat, mès a ua sòrta de carrolha mès petita qu'era deth milhòc dera que i ges un gran petit, semblant ath deth morisco. Aguest gran ère bon entàs audèths.

Entà començar semiauen eth canam en un tròç que non i auie sonque calhaus: un tròç qu'ère de mau trabalhar mès qu'ath dejós era tèrra deuie èster bona. Aquiu i metien tanben eth sanfoèn, e senon i auien tostemp beletarrabes. Quan auie arribat eth sòn temps l'abraucauen coma eth blat e lo portauen a estovar en ua bassa grana qu'auien en prat. Demoraue ena bassa apuprètz ua setmana, dempús

l'estenien entà hè-lo secar. Un còp sec lo portauen en casa e lo trucauen dessús damb un punhau de hai entà hè-li a sautar era arèsta. Ara seguida lo metien en un aparelh qu'ère coma dus cabalhets damb tres taulettes de hai e lo passauen per aqui entà acabar de hèr a sautar era arèsta qu'ara ja començaue a quedar coma un hiiu. Quan pastauen en casa, en trèir eth pan profitauen entà metè-lo en horn entà acabà-lo de secar. E alavetz lo tornauen a passar per aqueth esturment entà trèir tot aquerò que hège coma ua crosca.

Rebrembe Eduardo Castet qu'auie vist a sa hilar eth canam. Lo metie laguens d'un garròt -uisherà- que lo lheuàue ara nautada deth còth e atau ne hègen es madèshes.

Quan arribaue era sason dera tardor anauen a cercar es granhoèrs entà metè-se-les ena boca ara ora de hilar. Es granhoèrs coma son aspres hèn a vier era saliu e alavetz en tot

hilar es hemnes se metien-es dits ena boca entà retòrcer melhor eth hiiu, e ara en acabar n'hègen camishèths. E tot seguit lo passauen per un aparelh que se'n ditz demoret e ne hègen madèshes. Un còp hètes es madèshes se tornauen a hèr camishèths entà portà-c dejà tath telèr.

Eduardo rebrembe a Gipeta de Vilamòs que se dedicaue ad aquerò; quan hègen eth hiiu i barrejauen coton, senon era ròba serie coma ua lona. Eth coton lo portauen de dehòra; atau es linçons de lin èren mès suaus e non pas tan aspres. Damb eth canam tanben se hègen camises de net entàs òmes e entàs hemnes.

Contunhe Eduardo damb talents de parlar: “damb aqueres camises semblaue que te meties un baston. Jo non n'è cap portat jamès, mès eth mèn pare dilhèu encara n'auie portat d'aqueres camises, e aqueres camises les hègen es hemnes en casa”.

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

CATALUNYA
RÀDIO

NAUT ARAN 98.4 BAISH ARAN 98.0

NAUT ARAN* 98.4 BAISH ARAN* 98.0

* En desconexion entà era Val d'Aran programa MEDDIA ARANÉS de: 12 a 13 ores e de 19 a 20 ores.

RAC 105
NAUT ARAN 103.4

RÀDIO ASSOCIACIÓ DE CATALUNYA

CATALUNYA
MÚSICA

NAUT ARAN 98.4 BAISH ARAN 98.0